

CHAPTER 12

Ohev Nashim and *Minḥat Yehudah Sone’ ha-Nashim*: New Fragments of a Debate

Aurora Salvatierra

According to the author himself, Yedaiah ha-Penini ben Abraham Bedersi was eighteen years old and living in Arles when he wrote the book *Tziltzal kenafay-yim* (Fluttering of wings), known also by the name *Ohev Nashim* (The woman lover).¹ Dedicated to Meir and Yehudah, sons of the nobleman Salomon Dels-Enfantz,² this youthful work written in the last years of the thirteenth century or the very early fourteenth century recounts the battle of Wisdom and her army against the fools who scorn marriage and women. Like other texts written at an early age, this story testifies to Yedaiah’s interest in *belles-lettres* and his mastery of different models of literary discourse. But ha-Penini soon would be recognized for his contributions to the fields of philosophy, ethics, and science and his greatest prestige is, indeed, due to his legacy in these areas. These circumstances help to explain why his *melitzah*, his story in rhymed prose, has generally received much less attention than his works like *Behinat ha-’olam* (The examination of the world), a treatise on ethics written in painstakingly precise prose, and his *Iggeret ha-hitnatzlut* (The letter of the apology), a defense of philosophy addressed to Solomon ben Abraham Adret.

Ohev Nashim forms part of a group of medieval works traditionally associated with more prestigious and widely disseminated pieces. In fact, its survival

- 1 For a general introduction to the author and his legacy, see Abraham Solomon Halkin and Ruth Glasner, “Jedaiah ben Abraham Bedersi,” *Encyclopaedia Judaica*, 2nd ed., ed. Fred Skolkik and Michael Berenbaum, 22 vols. (Detroit: Macmillan Reference USA, 2007), 11:100–101. See also Ḥayyim Schirmann, *The History of Hebrew Poetry in Christian Spain and Southern France* (Hebrew), ed., supplemented, and annotated by Ezra Fleischer (Jerusalem: Magnes Press, 1997), 2:505–513. Of particular interest is the entry on ha-Penini by Ernest Renan, *Les Écrivains juifs français du XIVe siècle* (Paris: Imprimerie Nationale, 1893; repr., Nendel/Liechtenstein: Kraus, 1971), 350–403.
- 2 Oxford, Bodleian Library MS Opp. Add. Qu. 144, fol. 1r, lines 1–12. The fragments from *Ohev Nashim* cited or translated in this study are based on the reading of this manuscript. For biographical information about the Delz-Enfantz family, see Henry Gross, *Gallia Judaica: Dictionnaire géographique de la France d’après les sources rabbiniques* (Paris: L. Cerf, 1897; repr., Leuven: Peeters, 2011), 159–160.

in the collective memory is due in large part to its relationship to a text written some ninety years earlier, to which Yedaiah's name is often linked. This is the well-known story by Yehudah ibn Shabbetai *Minḥat Yehudah Sone' ha-Nashim* (The offering of Judah the Misogynist),³ an extremely popular and widely read story.⁴ Because of its fame and literary quality, reading and analyzing this text has become a required first step in understanding the debate that produced *Ohev Nashim*.

Such an interrelationship between texts is similarly on display in the first two responses to *Minḥat Yehudah: 'Ezrat ha-Nashim* (In defense of women) and *'En Mishpat* (The fount of law),⁵ both written in 1210 by an anonymous author living in Burgos known only by his first name, Yiṣḥaq. These pieces criticize Ibn Shabbetai's misogynistic attitude and constitute the earliest literary controversy in Hebrew related to attacks on, or in defense of, women.⁶ In general, both are cited in connection to Ibn Shabbetai's story, are studied based on that work, and constitute a literary grouping that has come to be seen as inseparable. However, a study of the manuscript transmission raises questions about whether they were always viewed as a textual corpus. In fact, as far as is known, only one of the three extant copies of *'Ezrat ha-Nashim* contains the two other works: London-Montefiore Library 458 (NLI f-5358), a text written in Sefardic script dating back to the fourteenth to fifteenth centuries.⁷ This manuscript includes *Minḥat Yehudah Sone' ha-Nashim* (fols. 1–25),⁸ *'Ezrat ha-Nashim* (fols. 26–33), and *'En Mishpat* (fols. 33–39), the last of which has only been passed down in this source, with the last two pages in very poor condition. On the other hand, Bodleian Library MS Heb. f. 10⁹ (NLI f-27724) and Jewish Theological Seminary

3 The text was published by Matti Huss, Critical Editions of "Minḥat Yehudah", "Ezrat hanashim" and "Ein mishpat": with prefaces, variants, sources and annotations, 2 vols. (PhD diss., Hebrew University of Jerusalem, 1991). Henceforth, Huss, *Minḥat Yehudah*.

4 Indicated by the fact that the book is currently extant in more than twenty manuscripts and two early sixteenth-century editions. See Huss, *Minḥat Yehudah*, 1:190–191.

5 Both texts were published by Huss, *Minḥat Yehudah*, 2:100–121.

6 Although other texts from the period discuss the defects and virtues of women (e.g., *Sefer Sha'shu'im* and *Tahkemoni*), they did not stir up similar controversy between different works and authors.

7 Hartwig Hirschfeld, Catalogue of the Hebrew MSS of the Montefiore Library and of the Hebrew Manuscripts in the Jews' College London (Farnborough: Gregg, 1969), 136. See also Huss, *Minḥat Yehudah*, 1:287–291.

8 According to Huss, this is the second edition of the work completed by the author himself around 1225 with many glosses and additions with respect to the first version. Huss, *Minḥat Yehudah*, 1:198–207.

9 Adolf Neubauer and A.E. Cowley, Catalogue of the Hebrew Manuscripts in the Bodleian

MS 1533 (NLI f-28455), both of which were copied in the eighteenth century, contain *ʿEzrat ha-Nashim* alone, in eight and seven folios respectively.

In the case of *Ohev Nashim*, the text has usually been read and interpreted on the basis of the relationship that ha-Penini establishes between his story and *Minḥat Yehudah*. This link is quite evident from the first lines written by the poet:

Deprived of them¹⁰ for some days, I delighted during leisurely moments in the stories of the ancients, in their poetry and poems (*piyyutim*) of old. There I saw a pure, short story in rhymed prose (*melitzah*) by the great poet Yehudah ben Shabbetay ha-Levi, the so-called *Sone' Nashim*. It is one of the most praiseworthy stories written in literary language among the books. Then I said: I will climb the palm trees of rhetoric, I will take hold of their boughs, and I will write a book that exaggerates the praise of women to the contrary of this book. I will do so as an offering to the two stars I mentioned and I will make them judges to decide between us.¹¹

This connection is also maintained at the end of the work when the fame of ha-Penini's book has reached the Garden of Eden, where Yehudah ibn Shabbetay is resting. Furious, he decides to leave paradise to defend his honor and that of his *Minḥat*. The result is an exceptional face-off between the two authors that concludes in a trial without winners:

Tobiyah¹² has worked great wonders with his grace, and reason is with him. However, since you (Ibn Shabbetay) are such an honourable person and will find a livelihood through your book, we will give you a verdict divided into two parts, we will deliver an impartial judgment neither in his favor nor in yours.¹³

Library and in the College Libraries of Oxford, 2 vols. (Oxford: Clarendon Press, 1886–1906), 2:179.

10 Meir and Yehudah Dels-Enfantz.

11 Oxford, Bodleian Library MS Opp. Add. Qu. 144, fol. 1r, lines 1–12.

12 This is probably the Hebrew form of his Provençal name, En Bonet. See Gross, *Gallia Judaica*, 101; Schirmann, *History of Hebrew Poetry in Christian Spain and Southern France*, 506.

13 Oxford, Bodleian Library MS Opp. Add. Qu. 144, fol. 22r, lines 10–21; Ḥayyim Schirmann, *Hebrew Poetry in Spain and Provence* (Hebrew), 2nd ed., 4 vols. (Jerusalem: Bialik Institute; Tel Aviv: Dvir, 1960–1961), 4:495. Cf. Arié Schippers, “Abraham Bederši, Yeda’ya Ha-Penini, and the Literary Traditions of Medieval Spain and Provence,” in *Mittuv Yosef: Yosef Tobi*

There are more than enough arguments to understand how over time *Ohev Nashim* was added to the previous works attributed to Yiṣḥaq of Burgos and came to be considered a member of a textual corpus formed around the debate for or against women begun by Ibn Shabbetai. However, the manuscript tradition has reflected neither this convergence, nor the interrelationship between the texts. In fact, there was previously no record of *Minḥat Yehudah* and *Ohev Nashim* having been copied together, debunking, to some extent, the idea of their interdependence.

**1 *Ohev Nashim* and *Minḥat Yehudah*: Jewish Theological Seminary
MS 10774 (Formerly Boesky 76)**

To date, only two manuscript copies of Yedaiah Bedersi's *Ohev Nashim* have been identified. The most well known of them is held in the Oxford Bodleian Library, MS Opp. Add. Qu 144¹⁴ (NLI f-21678), which has served as the base text for the edition and study of the work here. Specifically, this is the source edited by Adolf Neubauer in 1884,¹⁵ annotated by Senior Sachs¹⁶ in 1894 and reprinted by Abraham Meir Habermann in his *Shalosh maqamot 'al ha-nashim*.¹⁷ The manuscript is written on paper in cursive Provençal letters and was quite possibly copied in the early fifteenth century. It is in a good state of preservation without a colophon or mention of the copyist or recipient and contains three works written in the same hand and with the same ink: *Ohev Nashim* (fols. 1–23), *Iggeret ha-musar* (Treatise on ethics) by Shem Tov ibn Falaquera (fols. 24–47), *Wikuah ha-torani im ha-filosof* (A debate between the man of faith and the philosopher) (fols. 48–59), and a nearly complete copy of the second part of *Ezer ha-Dat* by Isaac Polgar.

Jubilee Volume (Hebrew), ed. Ayelet Oettinger and Danny Bar-Maoz, 3 vols. (Haifa: The Center for the Study of Jewish Culture in Spain and Islamic Lands, 2011), 1:370.

14 Neubauer and Cowley, *Catalogue of the Hebrew Manuscripts*, 2:398.

15 Adolf Neubauer, "Jedaiah hap-Penini's אורה בנשים: Edited from a Unique Manuscript in the Bodleian Library" in *Jubelschrift zum neunzigsten Geburtstag des Dr. L. Zunz* (Berlin: Louis Gerschel, 1884), 1–19 (Hebrew section). Moritz Steinschneider made some interesting corrections to this edition, "Zur Frauenliteratur," *Israelitische Letterbode* 12 (1888): 67–69.

16 Senior Sachs, "Tiqune ha-shirim she-ba-sefer Ohev nashim le-R. Yedayah ha-Penini ha-Berdesi u-bi'urihem," *Matmone Mistarim. Part Two*, ed. Heinrich Brody (Krakow: J. Fisher, 1894), 1–20.

17 Abraham Meir Habermann, *Shalosh maqamot 'al ha-nashim* (Jerusalem: Ben-Uri, 1971), 54–72.

A second copy of ha-Penini's work came to light in the 1970s: Boesky 76, currently in Jewish Theological Seminary MS 10774 (NLI f-75722). This manuscript, which has not been edited until now, formed part of the Silberstein-Boesky Charitable Foundation collection and was lent to JTS where it was deposited in the rare book room. It was microfilmed there on October 1, 1987.¹⁸ Along with other texts in this collection, this work was auctioned by Sotheby's in December 2004 and acquired by JTS. The only known fact about its former owners is that it belonged to the Picciotto family, a leading Sefardic family that settled in Aleppo in the eighteenth century and was quite well-known due to their business activities, consular services, and cultural patronage. Specifically, the manuscript is signed by Hay Moses Picciotto¹⁹ (d. 1816), a community leader, respected scholar, and author of the *Sefer va-Yahel Moshe* (The Book of "And Moses Assembled").²⁰

To the best of my knowledge, this manuscript has not been used to date in studies that include *Ohev Nashim* or its author.²¹ This copy is described in the Sotheby's catalog as a text with variants, generally of little relevance, with respect to the Bodleian Library, MS Opp. Add. Qu 144. Neither the NLI nor the JTS electronic catalog notes any relevant peculiarity.

However, nothing could be further from the truth. When I started to read the manuscript, I discovered that the first folios (specifically up to folio 11r) did indeed follow the Bodleian Library copy with relatively few changes. However, at that point some surprises were in store. Firstly, a large number of the following folios were out of order and the plot sequence broke down at different points. The greatest surprise lay on folio 16 with the appearance of the names Tahkemoni and Zerah. At first, I toyed with the idea that this could be seen as an intentional choice on the part of Yedaiah to play with characters from the work to which he was responding. However, upon further reading, it was possible to identify some fragments going up to folio 18b corresponding to different episodes from *Minhat Yehudah*. This section then continued with *Ohev Nashim*, although other passages from *Minhat Yehudah* continued to be interspersed on folios 21 and 25. Specifically, the Boesky copy contains five folios from Ibn Shabbetai's text:

18 This is the microfilm that can be consulted at the National Library of Israel (f-75722).

19 On folios 21r and 23r.

20 On the Picciottos see Abraham Marcus, "Picciotto Family," *Encyclopedia of Jews in the Islamic World*, ed. Norman A. Stillman, 5 vols. (Leiden: Brill, 2010), 4:57–60.

21 It is interesting that this manuscript is also not mentioned in Schirmann, *History of Hebrew Poetry in Christian Spain and Southern France*, 2:505–506.

- Folio 16 (16r+16v): Loose folio.²² This contains part of Taḥkemoni’s testament (in Huss, *Minḥat Yehudah*, vol. 2, lines 201–241).
- Folios 17–18 (17r, 17v, 18r, 18v): These are two folios that are attached although they belong to two different parts of the story and do not have any plot continuity with the earlier folio. Folio 17 (in Huss, *Minḥat Yehudah*, vol. 2, lines 461–505) includes words from Zeraḥ to Kozbi and part of the dialogue between Zeraḥ and his lover.²³ Folio 18 (in Huss, *Minḥat Yehudah*, vol. 2, lines 241–285), which would link to folio 16, goes back to Taḥkemoni’s testament, the mourning over his death, and the encounter with Zeraḥ and his three friends.
- Folio 21 (21r–21v): Loose folio (in Huss, *Minḥat Yehudah*, vol. 2, lines 371–416). This contains the dialogue between Kozbi and her husband and with Zeraḥ.
- Folio 25 (25r–25v): Loose folio (in Huss, *Minḥat Yehudah*, vol. 2, lines 328–351). This contains Zeraḥ’s dream.

Clearly, the order of these folios in the manuscript is not correct. Compared with the known versions of *Minḥat Yehudah*, the sequence should be the following: folios 16+18, folios 25+21, and folio 17. In the rest of the manuscript as well, the pages corresponding to *Ohev Nashim* are out of order at certain points with respect to the text that they are copying.²⁴

The state of preservation of Jewish Theological Seminary MS 10774, written by a single copyist in the same hand, may explain the current arrangement. The folios are in a small cardboard box and are unbound. The manuscript is severely damaged by damp-staining, especially on the margins, with a severe loss of text. The folios that contain the fragments from *Minḥat Yehudah* are loose folios 16, 21, and 25 and attached folios 17 and 18. One possible hypothesis is that humidity separated the folios and that there was some confusion when regrouping the pages during the “reconstruction” process. In my opinion, this codex must have included at least two works: *Ohev Nashim* and *Minḥat Yehudah*. If it contained any more at one time, traces of them no longer exist.

22 This loose folio, as with the others loose folios in the codex, has the same formal and material features as the rest of manuscript pages.

23 In the text, Zeraḥ (and his friends) opposes marriage. He is determined to return the order to the world that was taken away by women and turn celibacy into an expression of rectitude. Kozbi, an astute go-between, helps the women to defeat Zeraḥ. She selects a beautiful and talented maiden, Ayalah, to tempt him. The seductive girl seduces Zeraḥ and he agrees to marry her. During the wedding, Kozbi will place a grotesque old hag, Ritzpa, in Ayalah’s place.

24 Specifically, folios 19–20 and folios 22–24.

The passages in the work by Ibn Shabbetai that have been preserved in this copy follow the first version of *Minḥat Yehudah*.²⁵

2 Jewish Theological Seminary MS 10774 and the Culture of the Late Medieval Debate

JTS MS 10774 is, then, the only manuscript version that preserves material traces of the relationship between *Ohev Nashim* and *Minḥat Yehudah* and the understanding that they formed part of a single debate. This codex seems to recognize the formal and thematic tie between the two works and prioritizes the dispute over women and marriage as a common element between them.

The formula of the debate is also a very important link between the works held in the Bodleian Library, MS Opp. Add. Qu 144 (*Ohev Nashim*, *Iggeret ha-musar*, and *Vikuaḥ ha-torani im ha-filosof*). These are texts in which it is easy to find common features that help to explain why they were included in the same codex. Among other things, all are written in rhymed prose with interspersed poems, and all give a leading role to Wisdom, with dialogue and dispute being a central element. Arguments are made in favor of and against marriage, regarding the best model of good conduct, and regarding religious perfection. In every case, one of the characters ideologically reflects the author's ideological position in these discussions,²⁶ while other characters express more or less opposite positions. Their creators were three thirteenth- and fourteenth-century intellectuals (Ibn Falaquera, Yedaiah, and Polgar) who advocated the reconciliation of faith and reason in their thinking and recognized the value of studying the secular sciences. With a common cultural background (the controversies that shook the northern Peninsular and Provençal Jewish communities), their texts combine philosophy, ethics, and literature to defend and popularize a model of knowledge and education akin to the thinking of Maimonides through recourse to the structure of dialogue and the juxtaposition of the opinions of the characters.²⁷

25 Huss, *Minḥat Yehudah*, 2:194–196.

26 Heman is an alter ego of Ibn Falaquera, Yedediah/Tobiyah of ha-Penini, and the character of the philosopher of Polgar.

27 The inclusion of *Ohev Nashim* in the Oxford Bodleian Library ms. Opp. Add. Qu 144 is interesting. Its presence in this manuscript appears to correspond more to its being a text that disseminates a model of instruction and learning than belonging to the genre of defending or attacking women. Perhaps, at least as a hypothesis, the work might have been understood by its audience as an allegorical debate, an idea fostered beginning with the prologue.

In JTS MS 10774, the debate put forth has different dimensions and meanings. The two stories copied here, *Ohev Nashim* and *Minḥat Yehudah*, are presented as two sides of a controversy that also had their authors facing off against each other. These characters do not only argue within the text: another dispute sets the creators and the very works against each other. Thus, the controversy inherent in the topic rises above the limits of the stories to include the writers and their skill as men of letters:

The news reached as far as Yehudah ibn Shabbetay (who was found) among the radiant hosts in Eden, the garden of God (Ezek 28:13). He is Yehudah, known among the people as the woman hater. And this man stopped upon hearing my (Yedaiah's) words and flew to me (Isa 6:6); he trembled and the hair on his head bristled, he left his tent in the garden protected by a guardian and entrusted his delicacies and his aromas to an angel. Yehudah came down from where his brothers were (Gen 38:1) and stood in a public place to talk with me. I (Yedaiah) was emboldened, because the hand of God was upon me (Ezek 7:28). He had a bandage over his eyes (1Kgs 20:38), a writer's inkbottle at his side (Ezek 9:2); his legs ships of Tarshish, his body like topaz (Dan 10:6). He held a sword like that of the Ammonites (2Sam 12:9) and his voice was like that of a multitude (Dan 10:6) and he spoke his pure tongue with ease. His words were sweeter than honey, his lips dropped sweetness as the honeycomb (Song 4:11). I looked at him and recognized that he was one of the stars of heaven (Isa 13:10). I said: Listen to me, my lord, your secret is hidden, your servant hears you. And Yehudah ibn Shabbetay said: What are you thinking to trouble my soul? Why have you disturbed me by bringing me up? (1Sam 28:15). What I esteem, you desert; what I hate, you love. Now you renounce the dispute and seek peace, when you have brought me this far?²⁸ (2Sam 7:18).²⁹

This is a well-known phenomenon dating back to the early fifteenth century. Particularly in the Catalanian-Provençal region, poets gave the impression of belonging to a community, to a “virtuoso circle”³⁰ which conceived of their

28 I.e., from Eden to Earth.

29 Oxford, Bodleian Library MS Opp. Add. Qu. 144, fol. 21r, lines 20–25 and fol. 21v, lines 1–9. See Ḥayyim Schirmann, *Hebrew Poetry in Spain and Provence* (Hebrew), 2nd ed., 4 vols. (Jerusalem: Bialik Institute; Tel Aviv: Dvir, 1960–1961), 4:492. My translation follows the manuscript, which differs in some cases from the reading proposed by Schirmann.

30 Adrian Armstrong, *The Virtuoso Circle: Competition, Collaboration and Complexity in*

efforts as a response to existing works. They recognized the value of preceding and contemporary texts, while at the same time challenging them: rewriting them in an attempt to show their mastery through elaborate textual games, in which each participant tried to surpass his predecessor with the complicity of his audience. During this time a literary creation was inseparable from the response to it, its provocation, its competition, and the system of social relationships that created group identities. Examples of this phenomenon include the well-known poetic institutions of the period like the Cour Amoreuse and the Consistoire de la Gaie Science, in which groups of authors created and enjoyed competing with poetry in collaboration. They were, in the words of Jane H.M. Taylor, “a group of poets who mark their belonging to a particular social and cultural elite by the expertise with which they can manipulate the givens of the original into new imaginary settings, and by the confidence with which they can count on the reader’s textual and intertextual expertise.”³¹ In this respect, looking at the *Ohev Nashim*, this type of practice could serve as a backdrop for the story presented by ha-Penini and an essential part of the debate proposed in his work.

As with other texts written in the vernacular, JTS MS 10774 contains a debate in which authors from different time periods participate, forming diachronic communities. They are not connected by a shared moment in history, but by the existence of an initial work to which they respond, along with others. Two well-known examples are the debate surrounding *The Romance of the Rose*, which was written around 1230 and continued to reverberate two hundred years later,³² and, in Hebrew letters, the dispute begun by Abraham Sarteano in 1490 about the goodness/wickedness of women, which continued well into the sixteenth century.³³

Late Medieval French Poetry (Tempe: Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies, 2012).

- 31 Jane H.M. Taylor, *The Poetry of François Villon: Text and Context* (Cambridge: Cambridge University Press, 2001), 11.
- 32 *The Romance of the Rose*, an allegorical love poem begun in the thirteenth century by Guillaume de Lorris and completed by Jean de Meun, was the most influential and controversial literary work of the French Middle Ages. Christine de Pizan sparked the literary debate with her *Querelle de la Rose* (c. 1400), a critique of misogynist doctrines. The controversy resurfaces over the following years in, among other works, *The Triumph of Women* (1438) by Juan Rodríguez de Padrón or *The Champion of Women* (1440–1442) by Martin le Franc. See Christine de Pizan, *Debate of the Romance of the Rose*, ed. and trans. David F. Hult (Chicago: Chicago University Press, 2010).
- 33 Sarteano, an Italian Hebrew poet, wrote a poem entitled *Sone ha-Nashim* in which he censures women. Abraham’s book was discussed by, among others, Avigdor Fano in his *Ozer Nashim* and by Elijah Genazzano in his *Melitsot* in the second half of fifteenth century. See

The textual transmission is very revealing in this respect. The physical evidence preserved in the manuscripts helps us to analyze how the literary pieces were understood when copied and how that perception changed over time. Like the codex under study here, many fifteenth-century medieval manuscripts contain poems and other literary pieces alongside the works to which they are responding.³⁴ They thus create communities of texts that ask to be read one after the other and acquire a particular resonance when they are found in the same material framework. They also echo a literary concept that constructs social relationships and a poetic practice that connects a work with preceding and contemporary works. In this respect, the manuscript is not only followed by a *querelle* for or against women, but by a manifestation of a culture of competition and debate that strongly connects the two stories in it. The manuscript reflects an intertextual dialectic where each text appropriates and transforms the other and echoes a participatory culture featuring a “collaborative debating community.”³⁵ From this point of view, it is interesting that London-Montefiore Library 458, the only manuscript that contains *Minḥat Yehudah Sone’ ha-Nashim*, *‘Ezrat ha-Nashim*, and *‘En Mishpat*, was copied at the end of the fourteenth or early fifteenth century, close in time to the codex that is the subject of this essay.

The appearance of fragments from *Minḥat Yehudah* in JTS MS 10774, then, reveals the existence of at least one more copy of this story to add to those already known and it contributes interesting variants. However, it also offers a unique testimony to the textual community that the two works created in the late medieval era. This codex constitutes a material trace of a dialogic exchange between debating poets and communities in a Jewish context. Like their contemporaries, members of this group did not only read and interpret texts, but also responded to them in a game between opponents where the texts were the combatants. These written responses, the material loci where they converge, and the way in which they are organized in the manuscripts create a network of playful relationships and are arguably key elements when trying to understand the dynamics of the composition, transmission, and reception of these works in the fifteenth century.

Dan Pagis, “The Poetic Debate on the Worth of Women: A Reflection of Change in Hebrew Poetry” (Hebrew), in *Poetry Aptly Explained: Studies and Essays on Medieval Hebrew Poetry*, ed. Ezra Fleischer (Jerusalem: Magnes Press, Hebrew University 1993), 124–165.

34 Emma Cayley, “Debating Communities: Revealing Meaning in Late-Medieval French Manuscript Collections,” *Neuphilologische Mitteilungen* 105.2 (2004): 191–201.

35 This expression is used by Emma Cayley in her suggestive *Debate and Dialogue: Alain Chartier in His Cultural Context* (Oxford: Clarendon Press, 2006). On the meaning of the term “collaborative debating community,” see especially 5–8.

3 Description of the Manuscript

New York, Jewish Theological Seminary MS 10774 (NLI 75722), formerly Boesky 76.

Contents: 30 paper folios; measurements 233×139 (143×92) mm.

Language and type of writing: Hebrew. Sefardic semi-cursive hand.

Dating: fifteenth century.

Place of writing and copyist: Unknown. A single copyist. There is no colophon.

Arrangement of the text: Text is arranged in a single column with 24 lines on each folio, except for the 25 lines on 21r. Where there is poetry, the two hemistichs of the verse are divided into two columns and the first is marked with three full stops. There is indication of the title of the work (*Ohev ha-Nashim*) in the upper margin of folio 1r. Another hand adds the same title on 2r, 3r, and 19r. There is a word crossed out on 18r. The beginning of some fragments is written with a larger letter. There are some annotations in the margins in a later hand (21r and 25r). There are writing tests (23r) and the owner's signature (Moses Hay Picciotto) on 21r and 23r. There are no catch-words.

Units and foliation: Folios 1–10 belong to the same unit, a *quinion*. Folios 11 and 12 are loose. Folios 13, 14, and 15 form part of another unit, a *quaternion*, along with the final folios 26, 27, 28, 29, and 30. The rest of the folios are found between folios 15 and 26: 16 is a loose folio; 17 and 18 are attached; 19, 20, and 21 are loose folios; 22 and 23 are attached; 24 and 25 are loose folios. It appears that the loose pages were attached to the rest at some point in time. The units are sewn. There is later foliation in pencil in Arabic numbers in the upper left margin of the recto folios. This numbering must have been added after JTS acquired the manuscript since it does not appear in the version microfilmed in 1987 that can be accessed today at the Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts at the National Library of Israel.

State of preservation: There is damp-staining affecting the extant text and causing the loss of important parts of the manuscript, especially on the margins.

It is not bound, and the block of folios is protected by a small cardboard box.

There is no marbled paper.

Other information:

Owners: Moses Hay Pigoto.

Origin: Silberstein-Boesky Charitable Foundation. Ivan F. Boesky and Seema Boesky Family Manuscript Collection. Auctioned by Sotheby's in 2004 and acquired by JTS.

4 Edition

What follows is an edition of the folios of *Minḥat Yehudah Sone' ha-Nashim* in the New York, Jewish Theological Seminary MS. 10774, which are unedited to date. In the edition, I indicate the numbering that appears in the JTS manuscript although I have chosen to order the fragments according to their contents to make it easier to read them. I note the variants with respect to M. Huss's edition of the first version of the work (*Minḥat Yehudah*, 2:1–35). The correspondence between the manuscript folios and the lines of this text are as follows: 16r–16v (lines 201–241); 18r–18v (lines 241–285); 25r–25v (lines 328–371); 21r–21v (lines 371–416); 17r–17v (lines 461–505).

Symbols used in the edition:

- / separates the units of rhymed prose
- // end of the manuscript line
- [Variant
- + [Addition
- [Omission
- [..] Two dots refer to a lacuna of one or two characters.
- [...] Three dots refer to a missing word.
- [.....] Nine dots refer to an indefinite number of missing words in the line.
■ replace by 9 dots?

- 16א // [.....]
 // [.....]
בני [.....] בפיהם עם [.....] //
 // [.....] וצילם/ צאנה ואלפים כלם/ דרכם //
 5 [.....] המה יאבדו ואתה תעמוד/ בני הנשוי ת[.....] //
 [.....] עד שאול הגיע/ ובחורי ישראל הכריע/ [.....] //
 [.....] מן העשיריהם הניס רבבה/ ויכס וירדפם //
 [.....] הייתי גם זקנתי/ לא ראיתי נשוי מצליח דרכו //
 [.....] חשכו/ וישא משלו ויאמר //
- 10 [.....] בעלי נשים/ עין פתח ידך ואמור חמש //
 [.....] אשה ואל תחמור/ יפיה אשר ימס בחום שמש //
 [.....] על לבך היום/ השח גאון תפארתך אמש //
 [.....] תה קומתך תמר/ חיש תהלך כפוף כמו חרמש //
- 15 **בני** הט אזניך ושמע דברי חכמים/ למען ייטב לך והארכת //
 ימים/ כל המרבה שיחה עם האשה/ סופו לגיהנם פתוחה //
 בעודך רך תקברך/ ובכלות כחד תעזבך/ כל נתח טוב תאכל מן //
 המטעמים/ ותגיש לפניך העצמים/ תרמית הנשים ונכליהן/ מי //
 [.....] יהן/ כמה גבוהים השפילו/ כמה יגונים הנחילו/ כמה //
 גבורים כשלו מאין מקימם/ וכשל גם יהודה עמם //
 20 וישא משלו ויאמר //
- כל היקום הכו בעורון/ ונבון דברים סף ותם דעו //
 כי יח[.....] גבר בים סוער/ טבע ויבא אחריו רעו //
- בני** אל תחמוד יפיה בלבבך/ ובערתה הרע מקרבך //
- 16ב // [.....]
 // [.....] 25
 // [.....]
 [.....] ואת היבשה [.....] //
 האלהים ימלט מקרבה/ וחוטא ילכד בה/ [.....] //
 הנשוי וקורותיו/ ולא זכרתי חצי תלאותיו/ [.....]
 בני שים בלבך להבין ולהורות/ אלה החוק [.....] // 30
 על דר וסוחרת בעט ברזל ועופרת/ [.....] //

4 צאנה] צנה 7 ויכס] וינס 8 גם] עם 13 תהלך] תהלך 14 אזניך] אזנך 15 לגיהנם] לגהנם 18 יגונים] יגונות 19 כשלו] + בהן 22 ויבא] ויגד 23 תחמוד] תחמד 30 בלבך לבך

ובקומד/ כי הם חייד ואורך ימיד/ והנני [.....] //
 תולה ארץ על בלימה/ וייצר את האדם עפר מן [.....] //
 עליו תרדמה/ ויפח באפיו נשמה / ויקח אחת [.....] //
 וישת חשך סביבותיו/ לכל ישמע הסוד הזה על [.....] //
 לרעיד היושבים לפניך/ ומה לך לספר אל הנבל [.....] // 5
 על גרורותיהם ענקי/ לכסיל יאות להנשא לחרפתו [.....] //
 כל עורב למינו / ויהי כאשר כלה תחכמוני [....] //
 הבן והמליצה/ והמוסר והעצה/ ויקם זרח בנו //
 על אפיו ארצה/ ויאמר לאביו יהי אלהיך עמך/ כי כל רו וכל//
 סתום לא עממך / הורתני דרך נכונה/ הנחלה והמנוחה// 10
 ימלא משאלותיך אל/ וירבו כמותך בישראל/ באמת נקרא
 שמך תחכמוני/ כי חכמתני ושכל טוב הודעתני / ואם לא/
 אשים במשמרת דבריך הנכוחים והנעימים/ וחטאתי //
 לאבי כל הימים/ כי מי אחריך יבין שמועה/ ומי יורה דעה//
 ויכל תחכמוני לצוות את בנו וכל אנשי שלומיו // 15
 ויגוע ויאסף אל עמיו/ ויספדו לו כל אוהביו לפנים//

18א

באבל גדול [.....] //
 [.....] זרח [.....] //
 שנתים לפני הרעש/ בן מאה שנה היה תחכמוני [.....] //
 רוחו/ לא כהתה עינו ולא נס ליחו/ מלבד עשרים שנה [....] // 20
 בימי עלומיו/ על כן לא באו במספר ימיו/ כי בקחתו אשה [....] //
 אשר לא ידע ללכת אל עיר/ וכאשר גדל ראה את ערותה/ [....] //
 את כל אשר לו ויגרש אותה/ ולא יספה שוב אליו עוד/ ולא ידע//
 בפש מאד/ ויכתוב זרח דברי אביו וכל אשר אמר/ ויתן אותם//
 במשמר/ כל המזכיר לו אשה עליו ילעג וישחק/ וגער בו ונס ממרחק// 25
 ויבחר לו שלשת רעים/ נדיבי לב ושועים/ כי רדפו אחרי //
 השכל מימי נעורים/ לקחת מוסר השכל ומשפט//
 ומישרים/ ואלה שמותם/ למשפחותם לבית אבותם/ נתנאל בן/
 מהלאל אבי נועם בן עמינדב אחיטב בן אבישוע וילוה אליהם//
 ויתחבר עמהם/ ויאמרו לו הנה המקום צר ממנו/ והנשים יושבות// 30
 בקרבנו/ ואנחנו יראים מתרמיתן/ פן נלכד בשחיתותן/עתה//
 נבחרה לנו מקום לגור פן נאשם/ ארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם//
 שם/ ויאמר אליהם חפצי כחפציכם/ ורצוני כרצונכם/ פנו וסעו//

2 האדם] האדמה 3 ויפת] ויקח || באפיו נשמה] - 6 גרורותיהם] גררתיהם 8 הבן] הבין || בנו] + וישתחו 10 עממד] + כי || הורתני] הוריתני 13 במשמרת] + כל || הנכוחים והנימים] - || וחטאתי] חטאתי 16 ויגוע] +וימת || אוהביו] יודעיו 20 ליחו] ליחה 22 ראה] וראה 23 לו] + 24 ויכתוב] ויכתב 25 במשמר] +מן היום הוא 27 השכל] + דק 29 מהלאל] מהלאל || עמינדב] עבינדב || אחיטב] אחיטוב 31 בשחיתותן] בשחיתותם 33 כחפציכם] כחפצכם

לכם/ וילכו משם הלוך ונסוע/ למצוא לנפשם מרגוע/ חלפו נהרות//
 ועברו מעברות/ ודרכו מסילות/ ארחות עקלקלות/ עד אשר באו//
 אל נחל הבשור/ מקום אשר אין שם מחסור/ על שפתו כל מיני מגדים//
 כפרים עם נדרים/ וכל עצי פרי עליו שתולים/ מיימינים ומשמאלים//
 5 וכל אלה עבות הבדים ופארות תשלחנה/ ויחצו הנה והנה/ וכל עופר//
 וצבי יתלונן/ תחת כל עץ רענן/ וצפור כל כנף יסתופף לענפיהם//
 ועל עליהם פרושו כנפיהם/ פעם יהגו צחות ופעם עלגים/ המצפצפים//

18ב

//[.....]

//[.....]

10 // [.....] יצפצפו וכנפיהם פרושים//
 וגלות יורדות על החצבים/ והרוח תרחף בין הדסים//
 [.....] כל איש שש בצלו/ ופרותיו בפירותיו עמוסים//

15 // ייאמרו עד פה דרכה רגלינו/ כי באה נחלתינו אלינו/ פה//
 תחנותנו/ כי היא מנותינו/ וישבו בין//
 ההדסים/ שמחים נעלסים/ פעם יורו חקות ופעם משפטים//
 [...] לאכל ולשתות נוטים/ פעם משחקים ופעם מלעיגים//
 כי כן ימי משפט וימי התענוגים/ חדיש בשנה יעלה זרח בכל//
 שנוי/ להוכיח שלומי אמוניו/ בכל מקום אשר//
 20 יפנה/ כה יענה/ גורו לכם מפני חרב נטושה/ אל תגשו אל אשה//
 בקשו רוחה/ בקשו רוחה והנחה/ הרחיקו מעליכם בעלי//
 נזמים/ למען תאריכון ימים/ מה לעולמים להבאיש ריחם//
 תפארת בחורים כחם/ כי לא יעטו כלימה ובושה/ אם נשמרו//
 הנערים אך מאשה/ רוע הנשוי לעד לא יכלה/ מנפש ועד בשר//
 יכלה/ כל הנושא/ בחשך שמו יכוסה/ כאבו יגדל/ וכבודו ידל//
 25 השומע ישמע והחדל יחדל/ כל בעל אשה גרש יגרש/ פן ישומם//
 ויורש/ המשכיל בתוכחתי נפשו יצור/ ודבר שפתים אך למחסור//
 כה יעשה זרח וכה רעיוניו פתאים מחכימים/ וכה משפטו כל הימים//
 המשכילים שמרו תורתו ולא עזבו כל ימי חייהם/ ורבים מעמי//
 הארץ מתיהדים כי נפל פחד זרח עליהם/ ובכל מדינת ומדינה//
 30 אשר דבר זרח מגיע/ לענה לכל הנשים השביע//
 ותועדינה כלן קטנות וגדולות/ אלמנות ובתולות//

1 וילכו] – 2 מסילות] מסלות 4 מיימינים] מימינים || ומשמאלים] ומשמאי] אללים] 5 עבות] עבותה || הבדים] בדים 6 לענפיהם] בענפיהם 7 פרשו] יפרשו 11 החצבים] החצצם 14 תחנותנו] תחנותינו || מנותנו] מנותינו 15 נעלסים] ונעלסים 19 נטושה] לטושה 20 רוחה] – || והנחה] הנחה 21 מה לעולמים] אל עולמים 22 בחורים] בחרים || כלימה] כלמה 28 עזבו] עזבוה || חייהם] ימיהם 30 זרח] + ודעתו || לענה] + ורוש

//[.....]
 [.....] אליה עלינו לתת כל אשר ת[.....]
 תערוצי ובכל זאת זרח פחדים באזניו/ ורוח יחלוף על פניו//
 באישון לילה ואפלה/ בחלום חזיון לילה//

5 על זמן תבטח אשר רגע/ יצוץ לך טובו ולא יגמול//
 תליו בטוב לבב ולא תדע/ אם יהיה מחר כיום אתמול//

וויקץ משנתו בפחד ורעדה/ויקץ ויחרד חרדה/ והנה אימה חשכה//
 גדולה נופלת עליו/ וישמע את הקול מדבר אליו//

10 לך ישן בערש תענוגים/ ורוח שעשועים נשבה בו//
 אמור מי זה אשר רע לא יגורו/ ואי נדיב זמן לא יעציבו//

עוד זה מדבר/ ואחריו ישאג קול סלעים משבר//

הלא תעיר להתבונן/ זמן רע אותך יפץ//
 ויבא יום אשר תאמר/ אהה אין לי בר חפץ//

15 ויהי בבקר ויקרא לכל אחיו ולכל מליציו/ ולכל אוהביו יועציו//
 ויספר להם ברוח נבואה / אל כל התלאה והמראות//

אשר ראה/ ויאמרו לו אל תשם לבך לרעיונים/ במאסר הגוף//
 נתונים/ כי שקר הם מתנבאים/ ויהגו אך נכאים/ וישב על//
 מושבו כפעם בפעם/ להטיב לבו באמרי נועם/ והזמן כאויב//
 רדפו/ ולא עמד כי יי הדפו/ ויהי בחצי הלילה בנפול//

20 תרדמה על אנשים/ ולחזות בנועם יי ישוטטו//
 הנפשים/ והנה רוח נשאתהו וישליכהו באחד הגיאות/ [...]
 גורי אריות ופריצי חיות/ והנה אחת מהן תפשה בו [...]
 שרשיו/ והחזיקה במבושיו/ ותפתח את פיה ולבלוע [...]
 חיה רעה אכלתהו/ ויקץ משנתו וחיים ממות בוחר/ [...]

25 [.....] חלום [.....] בדרך [...] על פי//
 [...] עמוקה/ וכמעט מארץ שפל/ ואל תוך השוחה [...]
 ויהי בבקר ותתפעם רוחו/ וכשל כחו/ ואבד נצחו/ ימות לבו//
 [.....] ונשמה לא נותרה בו/ ויאמרו לו אחיו מה לך יושב//
 משמים/ ופניך נזעמים/ ויאמר להם בחלומי כנגע נראה לי//

3 זרח] + שומר דברי אביו ומצותו/ ומחזיק בתומתו/ עד כלתה אליו הרעה/ וקרן עזו נגדעה/ והנה קול
 4 לילה] -; + חשך || חזיון] בחזיון 6 כיום] כמו 7 ויקץ] - 12 תעיר] תעור 14 אוהביו] +
 ולכל 15 נבואה] נכאה 16 לבך] - 19 רדפו] נרדפו 22 גורי] - 27 ימות] וימת

חזות קשה הוגד לי/ ויאמרו לו אלהים יענה את שלומיך/ ספר//
 לנו חלומיך/ ויספר להם החלום אשר ראהו/ ואת כל המראה//
 אשר קראהו/ ויאמרו לא אשר האלהים עושה עמך/ לא העלים//
 ממך/ השוחה והחיה/ חלום אחד הוא יהיה/ אל שחת הנשוי//
 5 תפול ואשם תאשם/ זעום יי יפול שם/ כי עוד מעט מזער//
 עס אשה תלוח ותתחבר/ קבורת חמור תקבר/ הוא//
 החיה אשר באת והשוחה/ אשר נפלת בה/ ועתה אל יחר בעיניך//
 כי זה מספר חלומך וחזונך/ ויהי כשמוע זרח את דבריהם//
 ויגער בהם/ ויקצוף עליהם/ וידבר קשות אליהם/ מספר//
 10 החלום ושברכם/ יחולו על ראשיכם/ למשל תהיו ולשנינה//
 כי לא דברתם אלי נכונה/ ולכם לנחלה ולמורשה/ יתן יי את//
 האשה/ כי שקר טפלתם/ וחמס דברתם/ ותשב ביניהם//
 האהבה שנאה/ והידידות קנאה/ וינסו ממנו כי הבהילים//
 פחדו/ ויותר הוא לבדו//
 15 וכוזבי לקחה את התרפים/ ותשם בידיה את//
 אשפים הכשפים/ וחיי הנשמות היא//
 העפרה היקרה/ מעדן גן אלהים לקוחה/ ושמה אילה שלוחה//
 ותאמר כוזבי לאישך איך עצתך לאיש אשר אנחנו//
 הולכים אליו/ להשיבו מדרכיו ומעלליו/ ויאמר לכי את//

20 את בראשונה והרבי עליו [.....]//
 ומלאתי את דבריך והאיש הזקן נחפ[.....]//
 ויקח בידו את האש ואת המאכלת/ וילכו של[.....]//
 הזקן והנגרה וכוזבי/ עד מקום הצבי/ ותתפלל כוזבי//
 ותאמר/ הנה לשלום מר לי מר/ המקרה במים עליו[...]
 25 בנו גלות עליות ותחתיות/ ויחבר באנשים/ וימאס בנשים//
 המצמיח לאיש זקן וערלה/ לשם ולתהלה/ ונתן בבנות [...]
 תבערה וקברות התאוה/ השמן לב האיש הזה ועיניו השע//
 להוסיף על חטאתו פשע/ ויהי ככלותה להתפלל התפילה/ ותצא//
 אל זרח האהלה/ וזרח אשר בנעימים נפלו חבליו/ לא ידע כי יי//
 30 סר מעליו/ ותעמוד כוזבי המרשעת לפניו/ והנה הנגע עמד//
 בעיניו/ ותשא משלה ותאמר יאריך אלהים שלותך//
 כל ימך על אדמתך/ ארץ ממנה יצא לחם/ וכמוך יצא//

218

1 שלומיך] שלומך 2 חלומיך] חלומך || ואת] את || המראה] - 4 הוא יהיה] היה || שחת]
 שוחת 5 ואשם] ואשום 6 הוא] היא 7 באת] + בקרבה || יחר] + לך ואל ירע 8 חלומך]
 חלומיך || וחזונך] וחזוניך || את] - 10 ושברכם] ושבריכם 12 ותשב] ותשוב 15 את]
 - 16 הכשפים] + ומכל בגדים חמודים ומכל כסף וזהב/ שש עגלות צב/ ותקרא לנערה כלעלת
 תעלומות 17 היקרה] - 24 מר] - 25 גלות] גלות || עליות] + וגולות || ותחתיות] תחתיות
 28 להתפלל] + את 30 ותעמוד] ותעמד

מרחס/ בי אדוני האיש כמוך יושב משמים/ מפוזר בין//
 העמים/ ואיה רעיתך לנגדך/ ומדוע אתה יושב לבדך/ ואיך//
 מקומך שמיר ושית/ ותפארת אדם לשבת בית/ הלא ידעת//
 אם לא שמעת/ לא טוב היות אדם לבדו/ אעשה לו עזר כנגדו//
 5 והדבר ידוע בלי כחד/ כי טובים השנים מן האחד/ ויאמר//
 אליה באמת נקראי שמך כזבי/ כי תכזבי/ ושווא תחברי//
 כדבר אחת הנבלות תדברי/ ברצות יי דרכי איש מכל רע//
 יגורו/ בדד ינחנו/ והלילה לי להשחית נחלתי/ עושה רמיה//
 לא ישב בקרב ביתי/ היא עודה מדברת/ ולשונה כאש [...]]//
 10 ואמת מפיה נעדרת/ והנה האיש הזקן מ[...]]//
 יגע מרוב הדרך/ זקנו עד הברך/ מעקש דרכיו [...]]//
 וטובה לא תמצא בו משתחווה וכורע [...]]//

[.....] והוא נשען על//

[.....] אמרי [...]]//

15 קחה מוסר ואל תלך/ בדרך שובב//
 ואם העוה זמן דרכך/ שאל זקן חכם לבב//
 הלא קבל בנו עמרס/ בחכמתו עצת חובב//

וילך הלוך וקרב/ ובוטה כמדקרות חרב/ אברך את יי אשר//
 יעצני/ ובדרך אמת הנחני/ ויתן בפי אמרות טהורות/ לפקוח//
 20 עינים עורות/ ומי עור כי אם זרח/ השם היעלות עליו//
 לטורח/ זולתו עד שערי מות תגיענו/ ואיש עצתו תודיענו//
 וישא משלו ויאמר//

ברצות יי להשמיד/ עול ויחפוץ במותו//
 עיניו יעור ויקשה/ לבו ויחשיך עצתו//

25 בני אל תקשיח לבך לקול מורך/ ואל תתן את פידך//
 לחטיא את בשרך/ כי יי סר מעליך/ שלחני אליך//
 ויאמר אלי על תחכמוני ועל זרח נהרה אל תופע/ כי משורש//
 נחש יצא צפע/ ואולם חי אני לא ישוב מרשעו ומחטאתו//
 לרעה תהיה אחריתו/ ועתה בני ירא את אלהיך ומצותו//
 30 [...]] תפרע / אל תוסף על דבריו ואל תגרע/ ולך יהי למעוז//

1 אדוני אדני || מפוזר + ומפורד 2 ואיך ואיה; +עלה 5 כי] - 7 מכל] ומכל 8 יגורו] + יי || להשחית] אם אשחית; + את 9 עודה] עודנה 15 בדרך] +לבך 21 זולתו] אולתו || תגיענו] נתגענו 25 אל] - || ואל] אל 26 יי + אשר 27 אלי] לי || משורש] משרש 29 את] + יי || ומצותו] ומצותי

ולמחסה/ אם את הדבר הזה תעשה/ גער בכל שטן/ ובזאת//
 [...] יך אל תקטן/ כי שאל נא לדור אחרון ובונן לחקר אבותם//
 [...] ויעשה בתבניתם/ וזה דרך העולם ונתיבו/ וכל אדם//
 [...] ולמי כל חמדת הצבאות/ הנה לך תכון ותאות//
 עיני כל הבתולות עליך/ ותשקתן אליך/ ומדוע שפל//
 בעיניך מראיהן/ וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן/ כל הנושא//

א17

//[.....]
 //[.....]
 [...] מכס נסוגים/ כספך היה לסיגים //
 הבוטחים על יי ועל טובו/ זהב לא יחפצו בו/ [...] //
 [...] ות בכספך חכם ונבר/ לא כן הדבר/ ואם [...] //
 [...] אני/ כמקרה הכסיל גם אני יקרני/ ותרא [...] //
 יכולה לפתותו/ ותפן ותלך מאתו/ ותאמר לאשה [...] //
 לנערה המעונגה והגבירה/ אשר אין לא תמורה/ אולי [...] //
 זוהר הלחיים / ואודם השפתיים/ כי האדם יראה לעינים//
 ובראות אותה יחל דברו/ כי ידעתי את יצרו/ וילכו אחריי//
 העלמה/ היפיפה והתמה/ ותעדה עדי זהב על לבושה/ ותשם//
 כתר מלכות בראשה/ ותבא ותעמוד כשחר בעלותו/ [...] //
 בצאתו/ והיא מתהלכת ועל נערותיה מתרפקת/ ועל לב//
 חושקיה דופקת/ תרשיע צדיקים והיא מצדקת/ ועיניה//
 יריבון והיא שותקת/ מתקרבת ומתרחקת/ ותקח הנבל//
 ותחזק יתריו/ ותשמיע צחות אמריו/ ותעמוד נוכח זרח//
 ניתן קולה ותשא משלה//

ידמה שער דוד ואור פניו שמש והענן יכסנו//
 החן מנת חלקו ואהבתו היתה מנתו וכוסנו//

מושיב יחידים ביתה יבין לבך/ לעשות ענף לשאת פרי//
 באבך/ מה נפלאה האהבה/ מה יקרה יום קרבה/ כי//
 עוררתי לעמוד לפניך/ לראות היום זוהר פניך/ קום ידידי//
 רעה אמונים/ ורד בגנים ללקוט שושנים/ נטעי נעמנים//
 כי כבר נראו הנצנים/ פתח הסמדר הנצו הרמונים/ שני//

1 ולמחסה] ולמחזה || ובזאת] וכזאת 2 אחרון] ראשון || ובונן] וכונן 4 הנה] הלא
 5 ותשקתן] ותשוקתן 10 ועל] - || טובו] וטובו 13 ותלך] ותצא 17 והתמה]
 והתמימה || ותעדה] ותעדי 22 ותחזק] ותחזק || ותשמיע] ותשמע || ותעמוד נוכח] ותעמד נכח
 23 ניתן] ותחנן || משלה] +תאמר 24 דוד] דודי 25 מנתו] מנתנו 26 ביתה] - || יבין] יבין
 27 מה] ומה 28 עוררתי] עוררתני || זוהר] - 29 רעה] ורעה

// [.....]
 לעינים / // [.....]
 ויהי [.....] זוהר פניה / כשמוע שיריה וענייניה / וטיטב //
 הנערה בעיניו / ותשא חן וחסד לפניו / ויען ויאמר //
 בלב נער קשורה אולת / ומיי אשה משכלת / השכל והחכמה // 5
 לפחת [..] שה / לזאת יקרא אשה / וישכח כל דברי אביו אשר צוה //
 וכל נתיבותיו עוה / זרח היה יודע בשיר וענייניו / וכמוהו לא היה //
 // [..] / וישב אותה דבר כפי שכלו / וישא משלו //

 פניך מראה הבקר / ושערך מראה הערב //
 איך יבהליך יונה זיוך / ושער ראשך ככנף עורב // 10

 ותרא הנערה כי מצאה חן ביניו / וכי טוב שיריה יפיק רצונו //

 אל תרהו מעיני עופר / אם למות יטו כל חי //
 אם ישוך היה כל ה / נשוך ראה אותו וחי //

 ויאמר זרח השיר הזה הפליאני / ומצפון הראני / אחוה //
 דעי אף אני / וישא משלו ויאמר // 15

 הסבי את עיניך מ / נגדי שהם הרהיבוני //
 כי גבותם דרכו קשתם / ובחצי מות ירוני //

 אף היא תשיב אמריה / ותשמיעהו מטוב שיריה //
 ותשא עוד משליה //

 בפני עופר כוכב זורח / ובגן לחייו שושן פורח // 20
 לילה ויום זוהר פניו / יזרח על כן נקרא זרח //

 וישא משלו ויאמר //

 מה לך צבית חן תרדפי אחרי / נפש אשר לא מעלה בך מעל //
 אם אומרה לרעות בשושני לח / ייד שרפים עומדים ממעל //

3 כשמוע] וכשמעו 4 חן] - || וחסד] חסד 5 וחכמה] והיופי 8 משלו] + ויאמר 10 יבהליך] יבהילוך 11 רצונו] רצוני; + ותוסף שאת משלה ותאמר 13 ישוך] + במ 18 ותשמיעהו] ותשמיעהו ותשמיעהו
 19 עוד] - || משליה] משלה; + תאמאר 20 לחיו] לחיו || פורח] פרח 21 זרח] + ויוסף גם הוא
 22 וישה] ושאת 23 תרדפי] לרדף

Bibliography

- Armstrong, Adrian. *The Virtuoso Circle. Competition, Collaboration and Complexity in Late Medieval French Poetry*. Tempe, Arizona: Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies, 2012.
- Cayley, Emma. *Debate and Dialogue: Alain Chartier in His Cultural Context*. Oxford: Clarendon Press, 2006.
- Cayley, Emma. "Debating Communities: Revealing Meaning in Late-Medieval French Manuscript Collections." *Neuphilologische Mitteilungen* 105.2 (2004): 191–201.
- Christine de Pizan. *Debate of the Romance of the Rose*. Edited and translated by David F. Hult. Chicago: Chicago University Press, 2010.
- Einbinder, Susan. *No Place of Rest: Jewish Literature, Expulsion, and the Memory of Medieval France*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press: 2009.
- Encyclopaedia Judaica*. 2nd ed. Edited by Fred Skolkik and Michael Berenbaum. 22 vols. Detroit: Macmillan Reference USA, 2007.
- Gross, Henry. *Gallia Judaica: Dictionnaire géographique de la France d'après les sources rabbiniques*. Paris: L. Cerf, 1897; repr., Leuven: Peeters, 2011.
- Habermann, Abraham Meir. *Shalosh maqamot 'al ha-nashim*. Jerusalem: Ben-Uri, 1971.
- Halkin, Abraham Solomon, and Ruth Glasner. "Jedaiah ben Abraham Bedersi." Pages 100–101 in vol. 11 of *Encyclopaedia Judaica*.
- Hirschfeld, Hartwig. *Catalogue of the Hebrew MSS of the Montefiore Library and of the Hebrew Manuscripts in the Jews' College London*. Farnborough: Gregg, 1969.
- Huss, Matti. *Critical Editions of "Minhat Yehudah", "Ezrat hanashim" and "Ein mishpat": with prefaces, variants, sources and annotations*. 2 vols. PhD diss., Hebrew University of Jerusalem, 1991.
- Kampel, Stewart. "Boesky, Ivan Frederich." Page 33 in vol. 4 of *Encyclopaedia Judaica*.
- Marcus, Abraham. "Picciotto Family." Pages 57–60 in vol. 4 of *Encyclopedia of Jews in the Islamic World*. Edited by Norman A. Stillman. 5 vols. Leiden: Brill, 2010.
- Neubauer, Adolf. "Jedaiah hap-Penini's אורח נשים: Edited from a Unique Manuscript in the Bodleian Library." Pages 1–19 in the Hebrew section of *Jubelschrift zum neunzigsten Geburtstag des Dr. L. Zunz*. Berlin: Louis Gerschel, 1884.
- Neubauer, Adolph, and A.E. Cowley. *Catalogue of the Hebrew Manuscripts in the Bodleian Library and in the College Libraries of Oxford*. 2 vols. Oxford: Clarendon Press, 1886–1906.
- Pagis, Dan. "The Poetic Debate on the Worth of Women: A Reflection of Change in Hebrew Poetry" (Hebrew). Pages 124–165 in *Poetry Aptly Explained: Studies and Essays on Medieval Hebrew Poetry*. Edited by Ezra Fleischer. Jerusalem: Magnes Press, Hebrew University 1993.
- Renan, Ernest. *Les Écrivains juifs français du XIVe siècle*. Paris: Imprimerie Nationale, 1893; repr., Nendel/Liechtenstein: Kraus, 1971).

- Sachs, Senior. "Tiqneh ha-shirim she-ba-sefer Ohev nashim le-R. Yedayah ha-Penini ha-Berdesi u-bi'urihem." Pages 1–20 in *Matmone mistarim*. Part Two. Edited by Heinrich Brody. Krakow: Y. Fisher, 1894.
- Schippers, Arié. "Abraham Bederši, Yeda'ya Ha-Penini, and the Literary Traditions of Medieval Spain and Provence." Pages 361–372 in vol. 1 of *Mittuv Yosef: Yosef Tobi Jubilee Volume*. Edited by Ayelet Oettinger and Danny Bar-Maoz. 3 vols. Haifa: The Center for the Study of Jewish Culture in Spain and Islamic Lands, 2011.
- Schirmann, Ḥayyim (Jefim). *Hebrew Poetry in Spain and Provence* (Hebrew). 2nd ed. 4 vols. Jerusalem: Bialik Institute; Tel Aviv: Dvir, 1960–1961.
- Schirmann, Ḥayyim (Jefim). *The History of Hebrew Poetry in Christian Spain and Southern France* (Hebrew). Edited, supplemented, and annotated by Ezra Fleischer. Jerusalem: Magnes Press, 1997.
- Sotheby's [Firm]. *Fine Books and Manuscripts Including Americana and Judaica* [New York, 2 and 3 December 2004]. New York: n.p., 2004.
- Steinschneider, Moritz. "Zur Frauenliteratur." *Israelitische Letterbode* 12 (1888): 49–95.
- Taylor, Jane H.M. *The Poetry of François Villon: Text and Context*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.